

Det klimatpolitiska 55 %-paketet: Sysseleättningseffekter i EU fram till 2030

Inledning

Ett av EU:s centrala strategiska mål är att se till att Europa blir den första klimatneutrala kontinenten, med nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2050. Koldioxidneutralitet är ett ambitiöst mål som kräver stora investeringar som upprätthålls över tid. Det kommer framför allt att kräva dramatiska förändringar gällande våra energikällor och vår energianvändning. Effekterna av de politiska åtgärder som krävs för att genomföra den gröna omställningen kommer att variera kraftigt mellan olika sektorer och kommer att påverka ländernas inkomst- och sysselsättningsnivåer samt inom vilka yrkeskategorier arbetstillfällena fördelas. Detta kommer att leda till att arbetstillfällena skapas inom vissa sektorer och försvinner inom andra. I juli 2021 antog kommissionen ett paket med förslag för att anpassa EU:s klimat-, energi-, markanvändnings-, transport- och skattepolitik för att nå målet om en utsläppsminskning på 55 procent fram till 2030: 55 %-paketet. I denna rapport presenterar vi prognoser från en global makroekonomisk modell om hur det klimatpolitiska 55 %-paketet kan påverka den territoriella, sektoriella och yrkesmässiga sysselsättningsstrukturen i EU fram till 2030.

Sammanhang

I EU:s strävan att bli koldioxid neutralt senast 2050 är år 2030 en avgörande milstolpe. Under 2021 antog EU:s beslutsfattare mer ambitiösa mellanliggande avkarboniseringsmål än tidigare, och politiken uppdaterades i enlighet med detta. Det huvudsakliga målet med 55 %-paketet är att minska växthusgasutsläppen med 55 procent jämfört med 1990 års nivåer fram till 2030 (det tidigare uppsatta målet var en minskning med 40 procent). Det komplexa 55 %-paketet innehåller förslag som verkar på många fronter. Paketet leder till att tillämpningsområdet för EU:s utsläppshandelssystem utvidgas, målen för användning av förnybar energi och energieffektivitet uppjusteras, en gränsjusteringsmekanism för koldioxid införs och utsläppsnormerna för bilar och fordon skärps.

Paketet utgör också en uppsättning politiska åtaganden som håller på att utformas. Till exempel enades Europeiska unionens råd och Europaparlamentet under 2023 preliminärt om att ytterligare öka andelen förnybara energikällor i den totala energiförbrukningen fram till 2030 (till 42,5 procent, från de ursprungliga nivåerna på 40 procent år 2021 och 32 procent år 2018). Att förutse hur utvecklingen av EU:s klimatpolitik kommer att påverka hur arbetstillfällena fördelas inom olika yrkeskategorier på EU:s arbetsmarknader, ger viktig information till de beslutsfattare som har i uppdrag att säkerställa att den gröna omställningen blir en rättvis omställning.

De viktigaste resultaten

- De flesta prognoser för hur sysselsättningen kommer att påverkas av avkarboniseringspolitiken i EU visar på mycket blygsamma nettovinsten, oftast inte mycket mer än 0,5 procent jämfört med referensscenariot.
- Enligt våra beräkningar baserade på den makroekonomiska modellen GEM-E3-FIT kommer sysselsättningseffekterna av de viktigaste politiska åtgärderna inom ramen för 55 %-paketet sannolikt att vara marginellt positiva på aggregerad EU-nivå i den huvudsakliga modellspecificeringen. Totalt beräknas 55 %-paketet leda till att 204 000 nettoarbetstillfällena skapas i EU:s medlemsstater, utöver referensscenariots sysselsättningstillväxt på 6,7 miljoner nya nettoarbetstillfällena mellan 2019 och 2030.
- Sysselsättningseffekterna varierar mellan regioner och länder. Detta beror dels på graden av beroende av koldioxidintensiva industrier, dels på förmågan att dra nytta av miljöanpassningsmöjligheter. Negativa sysselsättningseffekter är mer sannolika i vissa central- och östeuropeiska länder (t.ex. Polen och Rumänien) och i regioner med en relativt hög andel arbetstagarer som fortfarande arbetar inom utvinningsindustrin, medan positiva sysselsättningseffekter förutspås i de sydeuropeiska länderna (särskilt Spanien och Italien) och i regioner med naturliga resurser (vind och sol), utvecklad infrastruktur för energieffektivitet och kapacitet att tillverka utrustning för förnybar energi.

- Med arbetstillfällena inom både energieffektivitetsförbättring och kapacitetsutveckling för förnybar energi är byggsektorn den sektor som sannolikt kommer att gynnas mest när det gäller sysselsättning. Sysselsättningen kommer även att öka inom marknadstjänster eftersom de relativa priserna gynnar en förändring i ekonomins struktur mot ”renare” sektorer, vilket förstärker sysselsättningsförskjutningen till tjänstesektorn.
- Medan sysselsättningen totalt sett förväntas öka fram till 2030, tenderar den blygsamma sysselsättningsökningen som prognostiseras inom ramen för 55 %-paketet att ske inom låg-till-medel- och medelavlönade jobb som inte kräver universitets- eller högskoleutbildning.
- Prognoser för sysselsättningseffekter påverkas i hög grad av genomförandet av de politiska åtgärderna. Potentiellt större vinster vad gäller både avkastning och sysselsättning kan uppstå inom ramen för en särskild klimatrelaterad finanspolitik där koldioxidintäkterna återvinns för att sänka skatter på arbete. Sådana intäkter kan också bidra till den omskolning som krävs för att underlätta omfördelning av arbetstillfällena till mindre koldioxidintensiva sektorer och yrken.
- Finansieringskällan för de stora kapitalinvesteringar som krävs för den gröna omställningen är också en viktig faktor som avgör om de politiska åtgärderna inom ramen för 55 %-paketet kommer att leda till positiva eller negativa effekter för sysselsättningen i praktiken. När medel finns tillgängliga utan att man behöver slopa befintliga investeringsplaner är de makroekonomiska konsekvenserna positiva. När finansieringen av miljöanpassningsinvesteringar inte är lånebaserad förväntas dock både avkastningen och sysselsättningen minska, om än marginellt.
- Politiska åtgärder som syftar till att minska växthusgasutsläppen kommer att få olika sysselsättningseffekter i olika sektorer och yrken. Detta kommer att öka efterfrågan på vissa yrken och minska den för andra. De måste gå hand i hand med utbildnings- och sysselsättningspolitiken för att ge arbetstagare möjligheten att förvärva de färdigheter och den kompetens som krävs för att kunna bidra till den gemensamma avkarboniseringsinsatsen.

Slutsatser

- Även om de övergripande sysselsättningsprognoserna för 2030 till följd av 55 %-paketet är svagt positiva, är de absoluta sysselsättningseffekterna av de politiska åtgärderna inom ramen för paketet högre i de regioner som påverkas negativt – till exempel i polska och rumänska regioner med en relativt hög andel sysselsättning inom gruv- och utvinningssektorerna – medan positiva sysselsättningseffekter är mer spridda mellan olika regioner. Detta motiverar regioninriktad finansiering av stödåtgärder, såsom de territoriella planerna för en rättvis omställning.

Mer information

Rapporten *Fit for 55 climate package: Impact on EU employment by 2030* finns att tillgå via följande länk:
<https://eurofound.link/ef23009>

Forskningsledare: John Hurley

information@eurofound.europa.eu